

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

STUDY

You have Downloaded, yet Another Great Resource to assist you with your Studies 😊

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

SA EXAM
PAPERS

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE (FAL)

PAMPIRI YA BORARO (P3)

2017

MEMORANDAMO

MATSHWAO: 80

Memorandamo ena e na le maqephe a 11.

KAROLO YA A: RUBURIKI YA HO LEKANYETSA MOQOQO – (MATSHWAO A 50)

SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE (FAL)- SLKT

ELA HLOKO:

- Sebedisa ruburiki ena ka nako tsohle ha o lekanyetsa meqoqo (PAMPIRI YA 3, KAROLO YA A).
- Matshwao a 0-50 a arotswe ho ya ka dikgato tse 5 tsa ditlhaloso.
- Lekgetheng la Dikahare, Puo le Setaele, tlhaloso e nngwe le e nngwe ya bokgoni e arotswe habedi ho hlahisa boemo bo hodimo le boemo bo tlase; boemo bo bong le bo bong bo na le tlhaloso ya bona.
- Lekgetha la sebopheho lona ha le a arolwa ka bokgoni bo nang le boemo bo hodimo le bo tlase.

RUBURIKI YA HO LEKANYETSA MOQOQO – SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE [MATSHWAO A 50]

Makgetha a ho lekanyetsa		Phihlello e babatsehang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
DIKAHARE LE MORALO (Nehelano ya sehlooho) tlhophiso ya mehopolole dintlha, kelohlolo ya baamohedi ba ditaba, maikemisetsa le maemo MATSHWAO A 30	Boemo bo hodimo	28–30	22–24	16–18	10–12	4–6
		-Nehelano e bontshang kutlwisiso e babatsehang ya sehlooho e supang bokgoni bo ikgethang -Mehopole e matla, e phepetsa monahano, mme ke e kgodisang -O hlophisitswe hantle ka tsela e babatsehang, mme o momahane ka tshwanelo ho kenyeleditswe selelekela, mmele le qetelo	-Nehelano e ntle e supang tsebo le bokgoni -Mehopole ke e ipapisitseng ka botlalo le sehlooho, mme e kgahlisang -O hlophisitswe hantle ka tsela e supang bokgoni, mme o momahane ka tshwanelo ho kenyeleditswe selelekela, mmele le qetelo	-Nehelano ke e kgotsofatsang ditlhokeho; -Mehopole e momahane ka tsela e kgotsofatsang le e kgodisang; -O hlophisitswe hantle ka tsela e mahareng, mme o momahane ka tshwanelo ho kenyeleditswe selelekela, mmele le qetelo.	-Nehelano e momahane mona le mane -Mehopole ke e seng ya boiqapelo, mme e sa hlakang -Ho na le bopaki bo seng bokae ba tlhophiso le momahano ya mosebetsi	-Nehelano e tswile lekoteng ho hang -Mehopole ke e sa tsepamang e dubakaneng -Ha e utlwahale, mme dintlha di a phetakakwa -Ha o a hlophiswa ka tshwanelo le momahano ha e yo
	Boemo bo tlase	25–27	19–21	13–15	7–9	0–3
		-Mosebetsi o tswileng matsoho leha o haellwa ke dintlha tse ikgethang tsa moqoqo o babatsehang -Mehopole ke e supang boiphilelo bo hodimo -O hlophisitswe hantle ka tsela e babatsehang, mme o momahane ka tshwanelo ho kenyeleditswe selelekela, mmele le qetelo	-Mosebetsi o radilweng hantle -Mehopole ke e loketseng, mme e thahasellisang -O hlophisitswe hantle ka tsela e bontshang bokgoni, mme o momahane ka tshwanelo ho kenyeleditswe selelekela, mmele le qetelo	-Mosebetsi o a kgotsofatsa leha o sa hlaka mona le mane -Mehopole e momahane ka tsela e mahareng, mme e a kgodisa -Karofo feela e hlophisehile ka tshwanelo ho kenyeleditswe selelekela, mmele le qetelo	-Mosebetsi boholo o tswile lekoteng -Mehopole ha e a momahana ka tshwanelo, mme e a lahlehisa -Nehelano ha e na bopaki bo bokaalo ba tlhophiso le momahano	-Boiteko ke bo fokolang ba ho arabela sehlooho -Mehopole e tswile lekoteng ka ho phethahala, ha e a nepahala -Mosebetsi ha o a tsepama sehloohong, mme o dubakane

Makgetha a ho lekanyetsa		Phihlello e babatsehlang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
PUO, SETAELE LE HO HLAOLA DIPHOSO Sehalo, rejisetara, setaele le tlotlontswe ke tse lokelang sepheo/tshusumetso le maemo Kgetho ya mantswe Tshebediso ya puo le tlwaelo, matshwao a ho bala le mopeleto MATSHWAO A 15	Boemo bo hodimo	14–15 -Sehalo, rejisetara, setaele le tlotlontswe di loketse sepheo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo ka tsela e babatsehlang -Tshebediso ya hae ya puo e a ikgetha, mme e bontsha boitshepo ka tsela e tsotegang -O sebedisitse sehalo se matla, mme se susumetsang ka tsela e ikgethang -O batla o hloka diphoso tsa puo le tsa mopeleto -O radilwe ka bokgoni bo tsotegang	11–12 -Sehalo, rejisetara, setaele le tlotlontswe di loketse sepheo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo ka tsela e supang bokgoni -Tshebediso ya puo e matla, mme ho sebedisitse sehalo se loketseng -Boholo ba mosebetsi ha o na diphoso tsa tshebediso ya puo le mopeleto -O radilwe hantle ka tshwanelo	8–9 -Sehalo, rejisetara, setaele le tlotlontswe di loketse sepheo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo ka tsela e mahareng -Tshebediso ya puo ke e loketseng, mme e fetisa moelelo ka tshwanelo -Puo ya bonono ke e loketseng, mme e sebedisitse ka tshwanelo -Sehalo se sebedisitse ka tshwanelo -O radilwe ka tsela e mahareng feela	5–6 -Sehalo, rejisetara, setaele le tlotlontswe ha di a lokela sepheo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo a ditaba -Tshebediso ya puo ke ya motheo feela -Sehalo mmoho le moelelo o hlahiswang ke tema ke tse sa lokelang -Ho sebedisitse tlotlontswe ya motheo feela	0–3 -Tshebediso ya puo ke e sa utlwisiseheng -Sehalo, rejisetara, setaele le tlotlontswe ha di a lokela baamohedi ba ditaba, sepheo le maemo -Tshebediso ya tlotlontswe e haellang ke sesosa sa nehelano e sa utlwisiseheng
		Boemo bo tlase	13 -Tshebediso ya puo ke e nepahetseng, mme e susumetsang sehalo sa tema -O batla o hloka diphoso tsa puo le tsa mopeleto -O radilwe ka bokgoni	10 -Tshebediso ya puo ke e sefutho, mme e loketseng maemo -Sehalo ke se matla, mme se loketseng -Ho na le diphoso tse seng kae tsa puo le tsa mopeleto -O radilwe hantle	7 -Tshebediso ya puo ke e kgotsofatsang leha ho na le ho sa tsamaelane mona le mane -Ka kakaretso sehalo ke se loketseng leha puo ya bonono e le e haellang	4 -Tshebediso ya puo ke ya motheo feela. -Popeho ya dipolelo ke e tshwanang e se nang motswako o monyane kapa o siyo hohang -Tlotlontswe e haella haholo feela
SEBOPEHO Makgetha a tema: popeho ya dipolelo le kgodiso ya diratswana le bolelele bo hlokehang MATSHWAO A 5		5 -Kgodiso ya sehlooho ke e babatsehlang -Dintlha tse phethahetseng ka botlalo. -Dipolelo le diratswana di bopilwe ka tsela e babatsehlang.	4 -Tlhahlamano ya dintlha ke e loketseng, mme e hodisang sehlooho -Momahano e bopilweng ke e supang bokgoni -Dipolelo le diratswana di a hlahlamana mme di fapafapantswe.	3 -Dintlha tse loketseng di ntshetswa pele -Dipolelo le diratswana di bopilwe ka tsela e mahareng -Moqoqo o a utlwisiseha leha o le diphoso.	2 -Dintlha tse itseng di a utlwahala -Dipolelo le diratswana di na le diphoso -Moqoqo o ntse o hlahisa moelelo o itseng.	0–1 -Dintlha tse hlokehang tsa bohlokwa ha di a haella -Dipolelo le diratswana tse hlahisitsweng ke tse fosahetseng -Moqoqo ha o na moelelo o lebeletsweng
		MATSHWAO	43–50	33–40	23–30	13–20

Matshwao a ka sebediswang bakeng sa ho tshwaya:

Makgetha a Tekanyetso	Matshwao	Senotlolo
Dikahare/Moralo (60%)	30	DM =
Puo/Setaele/Ho hlaola diphoso (30%)	15	PST =
Sebopeho (10%)	05	Seb =
Matshwao ohle	50	

KAROLO YA A: MOQOQO**POTSO YA 1****1.1 Sehlooho: Mathata a bakwang ke tshilafatso ya moya naheng ya rona.**

Dikahare: Dikahareng ho hlake hore ke mathata afe a bakwang ke tshilafatso ya moya.

Mathata ao ke a kang; mafu a fapaneng a jwalo ka lefuba, kankere ya matshwafo, ho kwaleha moya. A mang ke a ka bakwang ke kgase le semoko tse atisang ho bolaya batho, diphoofolo, dinonyana, dimela le diphedi tsa metsing jwalo ka ditlhapi. Le yona mesi ya hlaha e ka baka dikotsi tse kang, ho bolaya diphoofolo, ho tjhesa matlo le dikgwebo, jj.

Dintho tsena kaofela di ka ama moruo wa naha hampe ka tsela ya hore mmuso o tla tshwanela ho ntsha tjhelete e ngata ho shebana le dintho tsena tse sentsweng ke tshilafatso ya moya.

[50]**1.2 Sehlooho: Ke ile ka hola jwalo ke hodiswa ke moditjhaba eo.**

Dikahare: Di hlakise maemo a ileng a lebisa hore mopheti a hodiswe ke moditjhaba eo a buang ka yena. Ho hlake hore o mo hodisitse ka tsela efe, e ntle kapa e mpe, jj.

[50]**1.3 Sehlooho: Dintle le dimpe tsa ho ba ngwana wa matsibolo lapeng.**

Dikahare: Di bontshe dintle tsa ho ba letsibolo, j.k. batswadi ba o tshepela dintho tse itseng bosiyong ba bona, o hlomphuwa ke baena ba hao, ha ho phethwa tsa moetlo o fuwa tokelo e ka sehloohong, jj.

Di boele di bontshe dimpe, j.k. baena bohle ba o jarisa mathata a bona.

[50]**1.4 Sehlooho: Matsholo a boipelaetso diyunivesithing tsa rona a senya bokamoso ba baithuti. Na o a dumela?**

Dikahare: Di bontshe hore matsholo a boipelaetso diyunivesithing a senya bokamoso ba baithuti jwang, j.k. ba fetwa ke nako ya dithuto le ho ngola ditlahlobo, qetellong ha ba fumane sephetho se lebelletsweng.

Moithuti e mong a ka nka lehlakore le bontshang hore matsholo a boipelaetso ha a senye bokamoso hobane a lokisa dintho hore di be bobebe ho baithuti bohle kamoso.

Mona mohlahlobuwa o tshehetsa lehlakore le itseng.

[50]**1.5 Sehlooho: Seo setjhaba se ka se etsang ho thusa malapa a se nang batswadi.**

Dikahare: Dikahare di totobatse hore ke dithuso dife tseo ditho tsa setjhaba tse jwalo ka leloko, baahisane, metswalle, matitjhere, jj, di ka se etsetsang malapa ana mme di etswa neng, jwang? Mohlahlobuwa a hlalise maikutlo le mehopollo ya hae.

[50]

1.6.1- **Ditshwantsho**
1.6.8

- Dikahare tse lebelletsweng:
  - moqoqong ona mohlalobuwa o sheba setshwantsho, mme a qoqe ka seo setshwantsho se se qholotsang maikutlong a hae.
  - moqoqo wa hae o tshwanetse ho dumella mmadi ho itemohela sehlooho seo ho qoqwang ka sona ka tsela e hlakileng;
- Moqoqo o ka ngolwa ho hlaha lehlakoreng lefe kapa lefe. **[50]**

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A: 50

KAROLO YA B: RUBURIKI YA HO LEKANYETSA TEMA YA KGOKAHANANO E TELELE - (MATSHWAO A 30)

SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE (FAL) SLKT

Makgetha a ho lekanyetsa	Phihlello e babatsehang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
DIKAHARE, MORALO LE SEBOPEHO -Nehelano le mehopolo; -Tlhophiso ya mehopolo; -Sepheo, baamohedi ba ditaba, makgetha a tema le maemo. MATSHWAO A: 18	15–18 -Nehelano e babatsehang e supang bokgoni bo ikgethang; -Mehopolo e matla, e butswitseng; -Tsebo e batsi ya makgetha a mofuta ona wa tema; -Mosebetsi ha o kgere, o tsepame; -Mehopolo le dikahare ke tse momahaneng; -Mehopolo le dikahare ke tse momahaneng; -Dintlha tsohle di tshhetsa sehlooho, mme di hlalositse ka tsela e babatsehang; -Sebopeho ke se nepahetseng.	11–14 -Nehelano e ntle haholo, e bontshang tsebo e ntle ya makgetha a mofuta ona wa tema; -Mosebetsi ha o kgere, o tsepame; -Mehopolo le dikahare ke tse momahaneng, tse hlalositse ka tsela e supang bokgoni, mme di tshhetsa sehlooho; -Sebopeho ke se loketseng se nang le diphoso tse mmalwa.	8–10 -Nehelano e lekaneng e bontshang tsebo ya makgetha a mofuta ona wa tema; -Mosebetsi ha o a tsepama ka ho phethahala – ho na le ho kgera ho itseng; -Mehopolo le dikahare di na le momahano e mahareng; -Ke dintlha tse itseng feela tse tshhetsang sehlooho; -Sebopeho ke se loketseng ka kakaretso empa se nang le diphoso.	5–7 -Nehelano ya motheo e bontshang tsebo ya makgetha a itseng feela a mofuta ona wa tema; -Mosebetsi o na le tsepamo e itseng empa o a kgera; -Ha se ka dinako tsohle mehopolo le dikahare di momahaneng. - Sehlooho se tshhetswa ke dintlha tse mmalwa; -Sebopeho se foofo feela, mme se na le bohlotso bo boholo. -Kgaello e matla ya tse itseng tsa bohlokwa.	0–4 -Nehelano e totobatsa kgaello ya tsebo ya makgetha a mofuta ona wa tema; -Moelelo o nyotobetswa ke ho kgera ho hoholo; -Mehopolo le dikahare ha di na momahano; -Ke dintlha tse mmalwa haholo tse tshhetsang sehlooho; -Ha ho boiteko ba ho sebedisa melao ya sebopeho.
PUO, SETAELE LE HO HLAOLA DIPHOSO -Sehalo, rejistara, setaele, maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo; -Tshebediso ya puo, tlwaelo ya tshebediso ya puo, kgetho ya mantswe, matshwao a ho bala le mopeleto. MATSHWAO A: 12	10–12 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontse di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo ka ho fetisisa ka tsela e babatsehang. -Tshebediso ya puo e nepahetse ebile e bopehile hantle; -Mosebetsi ha o na diphoso.	8–9 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontse di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo ka tsela e bontshang bokgoni bo boholo. -Tshebediso ya puo e nepahetse ka kakaretso ebile e bopehile hantle; -Tshebediso ya tlotlontse e ntle haholo; -Mosebetsi boholo ha o na diphoso.	6–7 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontse di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo ka tsela e mahareng -Mosebetsi o na le diphoso tse itseng tsa tshebediso ya puo; -Tshebediso ya tlotlontse ke e lekaneng; -Diphoso ha se tse nyotobetsang moelelo.	4–5 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontse di lokela maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo hanyane; -Tshebediso ya puo e fosahetse ebile e tletse diphoso tse ngata; -Tlotlontse e haellang; -Moelelo o nyotobetse.	0–3 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontse ha di dumellane le maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo; -Mosebetsi o tletse diphoso, o dubakane; -Tlotlontse ha e dumellane le sepheo; -Moelelo o nyotobetse haholo.
MATSHWAO	25–30	19–23	14–17	9–12	0–7

Matshwao a ka sebediswang bakeng sa ho tshwaya:

Makgetha a Tekanyetso	Matshwao	Senotlolo
Dikahare/Moralo/Sebopeho (60%)	18	DMS =
Puo/Setaele/Ho hlaola diphoso (40%)	12	PST =
Matshwao ohle	30	

KAROLO YA B: DITEMA TSA KGOKAHANO TSE TELELE**POTSO YA 2****2.1 LENGOLO LA SEMMUSO**

Dikahare:

- Diaterese di pedi, ke ya mongodi le ya moamohedi wa lengolo. Ya mongodi e ngolwe bohareng ba leqephe letsohong le letona, e nto latelwa ke mohla. Ya ya ngollwang e be letsohong le letshehadi, e qalwe ka maemo a tshebetso a ya ngollwang.
- Ho tlole mola ka mora aterese e be ho tla tumedisiso.
- Tlasa tumedisiso ho ngolwe sehlooho.
- Ho tlole mola ebe ho qalwa ditaba tsa selelekela.
- Mmele wa lengolo o matlafatse mahlakore a fapaneng a taba. O botjwe ka diratswana.
- Qetellong a fane ka ditshisinyo kapa dikeletso tsa hae.

[30]**2.2 TOKOMANE YA BOITSEBISO LE BOIPHILELO (CV) HAMMOHO LE LENGOLO LA KOPO YA MOSEBETSI**

Dikahare:

- Dintlha/ Tliahisoleseding ya Dikae Sebetwane di hlahiswe, j.k. mabitso, nomoro ya boitsebiso, jj.
- Lengolo la materiki le dithuto tseo a di pasitseng.
- Mangolo a thuto a fihlelletsweng a hlahiswe, j.k. dipoloma, jj.
- Mangolo a mang le dikgau ha di le teng le tsona di hlahiswe.
- Tsa boithabiso le dithahasello, j.k. lengolo la bokapoteneni ba bolo ya maoto, ho boha thelevishene, jj.
- Dipaki le dinomoro tsa mehala ya tsona e hlahelle.

Lengolo la kopo ya mosebetsi

Dikahare:

- Diaterese di pedi, ke ya mongodi le ya moamohedi wa lona. Ya moamohedi e qalwa ka maemo a tshebetso a hae.
- Ho tlole mola ka mora aterese e be ho tla tumedisiso.
- Tlasa tumedisiso ho ngolwe sehlooho.
- Ho tlole mola e be ho qalwa ditaba tsa selelekela.
- Selelekeleng ho hlake hore moikopedi o bone phatlalatso ya mosebetsi ona hokae.
- Mmele wa lengolo o botjwe ka diratswana, o matlafatse ditaba tsa Tokomane ya hae ya Boitsebiso le Boiphilelo.
- Qetellong a lebohe batho ba iphileng nako ya ho lekola Tokomane ya hae ya Boitsebiso le Boiphilelo.

[30]

2.3 TEKOLOKAKARETSO/TSA BOIKGOPOTSO

Dikahare:

- Lebitso la laeborari le hlake.
- Ho hlahiswe sebaka moo e fumanehang teng.
- Ho hlakiswe hore maemo a tshireletso le ditshebeletso ka kakaretso ke tse jwang.
- A bue ka tikoloho; na e sebakeng se kgutsitseng se dumellang mmadi ho etsa mosebetsi wa hae ntle le tshitiso.
- Lebitso la mongodi wa tsa boikgopotso/tekolokakaretso le hlahiswe.
- A rorise kapa a sehollle tseo a di boneng. A bontshe makgabane le dikgaello tsa yona.
- E ngolwe ka diratswana.
- Qetelo e bontshe ditshisinyo le ditlhahiso tsa mongodi.

[30]**2.4 PUO**

Dikahare:

- Selelekela se be matla, mme se hlakise sepheo.
- Ho sebediswa puo e loketseng baamohedi ba ditaba le maemo.
- Dipolelo ke tse kgutshwane tse ka nnang tsa tswaka metlae, diqotso kapa dipolediso tsa bonono ho natefisa puo.
- Puo e lokela ho phalla hamonatjana.

[30]**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 30**

KAROLO YA C: RUBURIKI YA HO LEKANYETSA TEMA YA KGOKAHANO E KGUTSHWANE (MATSHWAO A 20)

SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE (FAL) SLKT

Makgetha a ho lekanyetsa	Phihlello e babatsehang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
DIKAHARE, MORALO LE SEBOPEHO -Nehelano le mehopolo; -Tlhophiso ya mehopolo; -Sepheo, baamohedi ba ditaba, makgetha a tema le maemo. MATSHWAO A: 12	10–12 -Nehelano e babatsehang e supang bokgoni bo ikgethang; -Mehopolo e matla, e butswitseng; -Tsebo e batsi ya makgetha a mofuta ona wa tema; -Mosebetsi ha o kgere, o tsepame; -Mehopolo le dikahare ke tse momahaneng; -Dintlha tsohle di tshhetsa sehlooho, mme di hlalositse ka tsela e babatsehang; -Sebopeho ke se nepahetseng.	8–9 -Nehelano e ntle haholo, e bontshang tsebo e ntle ya makgetha a mofuta ona wa tema; -Mosebetsi ha o kgere, o tsepame; -Mehopolo le dikahare ke tse momahaneng, tse hlalositse ka tsela e supang bokgoni, mme di tshhetsa sehlooho; -Sebopeho ke se loketseng se nang le diphoso tse mmalwa.	6–7 -Nehelano e lekaneng e bontshang tsebo ya makgetha a mofuta ona wa tema; -Mosebetsi ha o a tsepama ka ho phethahala – ho na le ho kgera ho itseng; -Mehopolo le dikahare di na le momahano e mahareng; -Ke dintlha tse itseng feela tse tshhetsang sehlooho; -Sebopeho ke se loketseng ka kakaretso empa se nang le diphoso.	4–5 -Nehelano ya motheo e bontshang tsebo ya makgetha a itseng feela a mofuta ona wa tema; -Mosebetsi o na le tsepamo e itseng empa o a kgera; -Ha se ka dinako tsohle mehopolo le dikahare di momahaneng. - Sehlooho se tshhetswa ke dintlha tse mmalwa; -Sebopeho se fofo feela, mme se na le bohlotso bo boholo. -Kgaello e matla ya tse itseng tsa bohlokwa.	0–3 -Nehelano e totobatsa kgaello ya tsebo ya makgetha a mofuta ona wa tema; -Moelelo o nyotobetswa ke ho kgera ho hoholo; -Mehopolo le dikahare ha di na momahano; -Ke dintlha tse mmalwa haholo tse tshhetsang sehlooho; -Ha ho boiteko ba ho sebedisa melao ya sebopeho.
PUO, SETAELE LE HO HLAOLA DIPHOSO -Sehalo, rejistara, setaele, maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo; -Tshebediso ya puo, tlwaelo ya tshebediso ya puo, kgetho ya mantse, matshwao a ho bala le mopeleto. MATSHWAO A: 8	7–8 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontse di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo ka ho fetisisa ka tsela e babatsehang. -Tshebediso ya puo e nepahetse ebile e bopehile hantle; -Mosebetsi ha o na diphoso.	5–6 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontse di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo ka tsela e bontshang bokgoni bo boholo. -Tshebediso ya puo e nepahetse ka kakaretso ebile e bopehile hantle; -Tshebediso ya tlotlontse e ntle haholo; -Mosebetsi boholo ha o na diphoso.	4 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontse di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo ka tsela e mahareng -Mosebetsi o na le diphoso tse itseng tsa tshebediso ya puo; -Tshebediso ya tlotlontse ke e lekaneng; -Diphoso ha se tse nyotobetsang moelelo.	3 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontse di lokela maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo hanyane; -Tshebediso ya puo e fosahetse ebile e tletse diphoso tse ngata; -Tlotlontse e haellang; -Moelelo o nyotobetse.	0–2 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontse ha di dumellane le maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo; -Mosebetsi o tletse diphoso, o dubakane; -Tlotlontse ha e dumellane le sepheo; -Moelelo o nyotobetse haholo.
MATSHWAO	17–20	13–15	10–11	7–8	0–5

Matshwao a ka sebediswang bakeng sa ho tshwaya:

Makgetha a Tekanyetso	Matshwao	Senotlolo
Dikahare/Moralo/Sebopeho (60%) Puo/Setaele/Ho hlaola diphoso (40%)	12 8	DMS = PST =
Matshwao ohle	20	

KAROLO YA C: DITEMA TSA KGOKAHANO TSE KGUTSHWANE**POTSO YA 3****3.1 PHOUSERARA**

Dikahare:

- Ho be le sehlooho se hohelang.
- Puo e lokela ho susumetsa mmadi.
- Ditaba di ngolwe ka mongolo o moholo o hohelang.
- A ka sebedisa ditshwantsho ho hlakisa seo a buang ka sona.
- Ho hlahiswe dintlha tse felletseng tsa tlhahisoleseding.
- Mohla, nako le sebaka seo mokete o tla tshwarelwa ho sona di hlake ka botlalo.

[20]**3.2 POSEKARETE**

Dikahare:

- Sebaka sa mongodi le letsatsi di totobatswe.
- Ho hlahiswe ditaba tse loketseng ka bokgutshwane.
- Ya ngolang a ka sebedisa dipolelo le dipolelwana tse sa fellang hantle.
- Sehlo se laolwa ke dikamano tsa mongodi le ya ngollwang.
- Ho kenyeletswe dintlha tsa bohlokwa tse hohelang.

[20]**3.3 DITAELO**

Dikahare:

- Dijo tsa mantsiboya di jewa/phomosetswa ka hora ya botshelela.
- Bohle ba dula mmoho tafoleng.
- Bana ba dula lehlakoreng le le leng la tafole.
- Motho ka mong o ikgethela seo a batlang ho se ja tafoleng.
- Bohle ba ja ha motho wa ho qetela a se a ngwathile dijo tsa hae.
- Ha ho motho ya buelang hodimo nakong ya dijo.
- Ha ho motho ya dumelletswe ho tloha tafoleng ho eso qetwe.
- Ha ho se ho qetilwe, bana ba phutha le ho hlatswa dijana.

[20]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C: 20
MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA: 100